

AMASYA İLİ DAMIZLIK SIĞIR YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ

Buğdaylı Mah. Zübeyde Hanım Cad. No.1 Merzifon

Tel: 0358 513 4282 Fax: 0358 513 2002

<http://www.amasyadsyb.org/>

**18-23 EKİM 2009 TARİHLERİ ARASINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN
FRANSA ÇALIŞMA ZİYARETİ SONUÇ RAPORU**

KASIM 2009

İÇİNDEKİLER

1. Giriş

2. Diğer ırklar üzerinde melezleme yolu ile Montbeliarde ırkı yetiştiriciliği

2.1 Montbeliarde ırkı üzerinde genel ortak düşünceler

2.1.1 Saf Simmental sürülerde

2.1.2 Yerli ırk ve yerli ırk melez sürülerde

2.2 Montbeliarde ırkı ile ilgili uygulanacak tanıtım yöntemleri

2.3 Montbeliarde sperma temini

3. Eğitim faaliyetleri

3.1 Veteriner ve teknisyenlerin eğitimi

3.2 Üreticilerin eğitimi

4. Süt kalitesinin artırılması

5. Charolais Excellence, Abondance ve Tarentaise ırkları yetiştiriciliği

6. Süt işleme ünitesinin kurulması

7. Süt ve yem analiz laboratuvarının kurulması

1. Giriş

Fransa Hayvancılık Enstitüsü Uluslararası Teknik İşbirliği Bürosu (France Institut de L'Elevage Bureau de Cooperation Technique Internationale) başkanı Jean Noël BONNET ve asistanı Mathilde FONTENEAU tarafından gerçekleştirilen Türkiye çalışma ziyaretine bağlı olarak sunulan öneriler doğrultusunda işbirliği olanaklarını araştırmak ve Fransız örgütlerin deneyimlerinden yararlanmak amacıyla 18-23 Ekim 2009 tarihleri arasında Amasya Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği (DSYB) tarafından Fransa'ya teknik bir çalışma ziyareti düzenlenmiştir. Ziyareti aşağıda isim ve görevleri yazılı personel gerçekleştirmiştir:

Güner ASLAN	Amasya Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Başkanı
Prof. Dr. Selahattin KUMLU	Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi
Fatih EKİNCİ	Amasya DSYB Araştırma, Yatırım ve Proje Geliştirme Ofisi

Gezi süresince Amasya ve çevresindeki Çorum, Kastamonu, Samsun ve Tokat İl'lerinin bulunduğu havzada gerçekleştirilebilecek faaliyetleri değerlendirmek üzere:

- Montbeliarde ırkının bölgemizde yetiştirilmesi, tanıtımı, üretici ve suni tohumlama teknisyenlerinin eğitimi ile ilgili olarak merkezi Roulans'da bulunan Umotest-Coopex Grup ile çevrede bulunan işletmeler,
- Bölgemizde kurulabilecek süt işleme tesisleri ile ilgili olarak Pontarlier yakınlarında bulunan Doubs adlı bir süt toplama ve işleme kooperatifinin peynir üretim tesisi,
- Bölgemizde kurulması planlanan süt ve yem analiz laboratuvarı ile ilgili olarak Poligny merkezinde bulunan ACTILAIT ((Institute technique du lait et des produits laitiers - Süt ve Süt Ürünleri Teknik Enstitüsü) – CECALAIT (Centre d'Expertise et de Controle des Analyses Laitieres - Süt Analizleri Uzmanlık ve Kontrol Merkezi) ile Jura Department'ına ait Süt Analiz Laboratuvarı (Laboratoire Départemental d'Analyses du Jura – LDA 39),
- Bölgemizdeki dağlık alanlarda yetiştirilen hayvanlardan et üretimini artırmak amacıyla etçilerin kullanımı ile ilgili olarak, merkezi Lyon'da bulunan UCEAR (The Alpes-Rhône Cattle Breeding Co-operative Union) Kooperatif Birliği ile sperma üretiminde kullanılan boğaların bulunduğu tesisler ve sperma üretim merkezi, Châteauevillain Bioteknoloji Laboratuvarı, boğa yetiştirme merkezi, Abondance ve Tarentaise ırkı yetiştiren işletmeler

ziyaret edilmiştir.

Bu raporun amacı Fransa'da gerçekleştirilen çalışma ziyareti süresince elde edilen izlenimler ve bilgiler doğrultusunda bölgemizde gerçekleştirilecek faaliyetleri somut olarak ortaya koymak, yapılacak işbirliği ve koordinasyon ile teknik yardım konularını detaylı olarak değerlendirmektir.

2. Diğer ırklar üzerinde melezleme yolu ile Montbeliarde ırkı yetiştiriciliği

2.1 Montbeliarde ırkı üzerinde genel ortak düşünceler

Simmental ırkının bir tipi olan ve Fransa'da yaygın olarak yetiştirilen Montbeliarde ırkının Amasya ve komşu illerde (Çorum, Kastamonu, Samsun ve Tokat) yaygınlaştırılması düşünülebilir. Montbeliarde ırkı spermasının Simmental ırkı saf ve melezleri ile yerli ırklarda melezleme yoluyla kullanılması halinde daha uzun ömürlü, kolay doğum ve yüksek süt verimi özelliklerine sahip melez genotipler elde edilebileceği belirtilmektedir. Bu konuları içeren ve sınavan bir çalışma başlatılabilir. Amaç, yetiştirici ve bölge ekonomisine önemli katkılarda bulunabilecek bir genotipi yaygınlaştırmaktır. Bunun için, Montbeliarde spermasının 2 farklı grup üzerinde kullanılması sağlanabilir:

2.1.1 Saf Simmental sürülerde

Özellikle Simmental ırkı inekler Montbeliarde ırkı sperma kullanarak tohumlanabilir. Fakat, Türkiye'de melez buzağıya devlet tarafından destek verilmediğinden, saf ırklar üzerinde suni tohumlama yoluyla yapılacak melezleme konusunda tercih üreticiye bırakılacaktır. Yalnız bu tohumlamalar ve bunlardan doğan döllere izlenebilir. Saf ırklar için suni tohumlama talebi olduğunda sperma ihtiyacını karşılamak için birlik tohumlama teknisyenlerinin Montbeliarde sperması bulundurmalarını sağlayabilir.

2.1.2 Yerli ırk ve yerli ırk melez sürülerde

Yerli ırk ve yerli ırk melezlerinde Montbeliarde sperması ile yapılan tohumlamadan elde edilen buzağular devlet desteği alabileceğinden bu sürüler üzerinde sperma daha çok kullanılacaktır. Yani, dağlık kesimlerde bu genotip daha kolay ve hızlı yaygınlaştırılabilecektir.

Üretici suni tohumlama için talepte bulunursa uygulamaya gidilecektir. Ayrıca, kırsal alanda seçilecek 3-4 köyde ineklerde kızgınlık senkronize edilmek suretiyle suni tohumlama yapılabilir. Senkronizasyon ve tohumlama için üreticilerden ücret talep edilmemesi için yürütülmesini kolaylaştıracaktır. Senkronizasyon tohumlama masrafları bir proje kapsamında Amasya Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği ve Fransa tarafınca ortak olarak karşılanabilir. Kızgınlık senkronizasyonu için gerekli giderlerin hayvan başına ortalama maliyeti şimdilik 40 TL. (yaklaşık 18 Euro) olarak değerlendirilmektedir.

2.2 Montbeliarde ırkı ile ilgili uygulanacak tanıtım yöntemleri

Bölgemizde Montbeliarde ırkının tanıtılmasına ve yetiştirilmesine birkaç şekilde katkıda bulunabiliriz.

Yeni yıla girerken yenileyeceğimiz boğa kataloglarına fiyatları da belirlenmiş Montbeliarde boğaları da dahil edilebilir.

Yapılan melezleme çalışmaları sonucunda elde edilen buzağular 3, 6 ve 12 aylık olduklarında yarışma vb. etkinliklerle diğer üreticilere tanıtılabilir.

2.3 Montbeliarde sperma temini

Türkiye'de yasal mevzuat illerin biraraya gelip ticari bir altyapı oluşturmasını engellemektedir. Ancak özel imkanlar sağlanarak böyle bir ortaklık kurulabilirse, sperma talebinde artış olduğunda şirket kurulabilir. Ayrıca, böyle bir ortaklık yem ve diğer ürünler içinde gerçekleştirilebilir.

Başlangıçta, Montbeliarde sperma ihtiyacı Umotest-Coopex Grup Türkiye distribütörü Anadolu Hayvancılık tan temin edilecektir.

3. Eğitim faaliyetleri

Bilimsel ya da sahaya yönelik çalışma yapılacaktır.

Fransız Hayvan Enstitüsü ile ortak bir eğitim programı hazırlayarak eğitimlerimizi gerçekleştirebiliriz.

Hedefimiz Fransa'nın tecrübelerinden faydalanarak ve yerel unsurları (Hayvan. mera, yem, vb.) kullanarak eğitim gerçekleştirmektir. Bu amaçla, sahadaki bilgilerin tam ve doğru olarak elde edilmesi için düzenlenen anketler her 2 tarafça onaylanır, değerlendirilir ve karar verilir.

Amasya Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği personeli, üretici, veteriner hekim ve suni tohumlama teknisyenlerinin eğitimi Fransız ve Türk eğitimci tarafından bölgemizde gerçekleştirilecektir. Eğitimi müteakip eğitim alan personelin Fransa'ya 2 günlük bir çalışma ziyareti gerçekleştirmesi sağlanacaktır.

Sütün kalitesinin artırılması sürekli eğitim olup genel bir eğitim projesinin içine katılacaktır.

3.1 Veteriner ve teknisyenlerin eğitimi

Teknisyen eğitimine öncelik verilecektir.

Suni tohumlama elemanları, yalnızca tohumlama yapan elemanlar olarak değil yetiştiricilere yol gösteren birer uzman danışman şeklinde hizmet verecek şekilde eğitilmelidir.

Suni tohumlama eğitimleri başlangıç değil geliştirme amaçlı olarak bir proje kapsamında gerçekleştirilecektir. Eğitime katılacak personelin belirlenmesi için veteriner ve suni tohumlama teknisyenlerinin ilk tohumlama başarı oranları kaydedilip değerlendirilecektir.

Sütün kalitesinin artırılması için teknisyenlere ve süt tankı görevlilerine eğitim verilecektir.

Hayvan eşleştirme eğitimi teknisyenlerin eğitimine dahil edilebilir. Doğru yapılan puantaj işleminin doğru

eşleştirme sağlayacağı fikrinden hareketle puantaj işlemleri eğitimi üzerinde durulmalıdır. Bunun için 3-5 elemanın eğitimi sağlanabilir.

3.2 Üreticilerin eğitimi

Üreticinin süt sağma, hayvan bakımı, hijyen ve benzeri konularda eğitilmesi sağlanacaktır. Bu eğitimler Amasya DSYB tarafından belirlenen birkaç işletmede uygulamalı olarak gerçekleştirilecektir.

Süt soğutma tank operatörlerinin eğitimi sağlanacaktır. Operatörler bölgelerindeki uygulama ve değişikliklerin en yakın izleyicileri olacaklardır.

4. Süt kalitesinin artırılması

Yetiştirici yüksek fiyatla süt satabilmek için ürettiği sütün kalitesini arttırmak zorundadır. Ahır ve sağım hijyenine uyulmasını ve soğuk zincirin eksiksiz işlenmesini sağlamak amacıyla yetiştirici ve teknik eleman eğitimleri gerçekleştirilmelidir.

Sütün kalitesinin artırılması için bir süt soğutma zinciri kurma ile ilgili olarak yeterli üretim kapasitesine sahip işletmelere süt soğutma tankı verilecektir. Bu tanklardan alınacak olan kaliteli sütlere verilecek yüksek fiyat farkından elde edilecek gelirle tankların maliyeti vadeli olarak karşılanacaktır.

5. Charolais Excellence, Abondance ve Tarentaise ırkları yetiştiriciliği

Yapılan incelemeler ve görüşmeler sonucunda Charolais Excellence, Abondance ve Tarentaise ırklarından Amasya ve komşu illerinde yararlanılabileceğine ve bu çalışmaların bir proje kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

Kolay doğum, hızlı büyüme, küçük cüsse, yüksek et verimi ve kalitesi yönünde ıslah edilmiş ve Charolais ırkının bir alt tipi olan Charolais Excellence spermalarının sürüden çıkarılmasına karar verilen yaşlı Holstein, Simmental ve Esmer ırk saf ve melez inekler ile tüm yerli ırk ineklerde et üretimi amacıyla kullanılmasında büyük yarar bulunmaktadır.

Yerli ırklara kıyasla et ve süt verimi iyi olan Abondance ve Tarentaise ırkı spermalarının ise yalnızca yüksek bölgelerdeki yetiştirme koşulları zayıf olan işletmelerde yerli ve melez dişilerin tohumlanmasında kullanılması öngörülmektedir.

Gerek Charolais Excellence ve gerek diğer iki sığır ırkının kullanılmasına yönelik projeler, Montbeliarde ırkına yönelik proje dikkate alınarak ve onu bütünleyecek şekilde hazırlanacaktır.

6. Süt işleme ünitesinin kurulması

Süt fiyatlarının üretici lehine oluşması ve istikrara kavuşması için yetiştiricilerin süt işleme ve pazarlama sektöründe de etkin olmasında yarar vardır. Bununla birlikte, yetiştiricilere ait ve yetiştirici örgütlerince işletilen bir süt işleme ve pazarlama tesisinin karlı olma olasılığı sanıldığından azdır.

Bölgesel ürünlerin üretim süreçleri kontrol altına alınarak ve bununla ilgili olarak bir tesis kurularak bir üretim sistemi geliştirilebileceği değerlendirilmektedir. Bu konuda Fransız deneyimlerinden yararlanılabilir.

Amasya ve havzada yer alan diğer illerde halkın severek tüketebileceği özel süt ürünlerine yönelik yapılacak küçük kapasiteli tesisler iyi yönetildiği takdirde başarılı olabilecektir. Bu konuda karar vermeden önce, profesyonellerce bir fizibilite raporunun hazırlanması gerekmektedir.

Ancak, bu faaliyetin öncelikli olarak değil daha ileri safhalarda orta vadeli bir plan dahilinde gerçekleştirilmesi uygun olacaktır.

7. Süt ve yem analiz laboratuvarının kurulması

Süt kalitesi ve fiyatlarının belirlenmesi için tarafsız olarak faaliyetlerini sürdürebilecek nitelikli süt analiz laboratuvarlarına ihtiyaç vardır. Bu tür laboratuvarlar, ıslah programının vazgeçilmez unsurlarından birisi olan süt verim kontrolleri için de şarttır.

Halen Amasya DSYB bünyesinde sütün su, antibiyotik, yağ ve protein seviyesi ile somatik hücre sayımını

gerçekleştirebilecek olanaklar mevcuttur.

Gelecekte kurulması planlanan laboratuvarın süt ve yem analizleri yapabilecek şekilde kurulması ve tüm ineklerin sütlerinin periyodik analize imkan verecek kapasitede olması düşünülmektedir.

Böyle bir laboratuvarın kurulması ve işletilmesi yüksek maliyet gerektirdiğinden, Amasya Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği veya Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği imkanları ile bu faaliyeti gerçekleştirmek mümkün değildir. Avrupa Birliği hibe fonlarından faydalanarak ve Fransa ACTILAIT – CECALAIT Süt Analiz Laboratuvarları eğitim ve teknik desteği ile ilimizde (bölgemizde) katkılarınızla uluslararası alanda kabul gören bir laboratuvarın kurulması ve işletilmesine çalışılacaktır.

Bu tür bir projenin hazırlanması için, daha önce Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi ve Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği işbirliği ile oluşturulmuş Türkiye'nin 5 farklı bölgesinde laboratuvar kurulmasına yönelik proje bilgilerinden faydalanılabilecektir.

Bölgeye hizmet verebilecek bir laboratuvar merkezinin kurulması için Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği ve Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi ile işbirliği yapılarak bir ön fizibilite çalışması yapılması ve kurulacak laboratuvarın yalnızca tank sütünü değil, süt verim kontrollerinden gelecek sütlerin analizini de yapacak şekilde planlanması uygun olacaktır. Bu konuyla ilgili olarak ayrıca çalışılabilir.

Sonuç olarak, Amasya DSYB yetkililerinin yukarıda belirtilen konulara ilişkin proje taslaklarını biran önce hazırlayıp Fransız ortaklarına bildirmelerine ve karşılıklı olarak işbirliğinin sürdürülmesine karar verilmiştir.

Amasya DSYB ile Fransa Hayvancılık Enstitüsü arasında başlatılan işbirliği kapsamında planlanan ve yukarıda kısaca özetlenen gezi başarıyla gerçekleştirilmiştir. Karşılıklı olarak edinilen bilgiler ve izlenimler ileriye dönük ortak çalışmaları daha da güçlendirecek nitelikte olmuştur. Profesyonelce yapılacak projeler ve fizibiliteler ortak çalışmalarda başarının güvencesi olacaktır.